

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Музей природи ХНУ імені В. Н. Каразіна
Українське ентомологічне товариство
Українське гідроекологічне товариство
Українське товариство паразитологів
Українське теріологічне товариство
Північно-Східне відділення Українського орнітологічного товариства
імені К. Ф. Кесслера

Фауна України

на межі XX-XXI ст.

Нові концепції
зоологічних досліджень

Тези доповідей

Харків, 2017

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди
Музей природи ХНУ імені В.Н.Каразіна
Українське ентомологічне товариство
Українське гідроекологічне товариство
Українське товариство паразитологів
Українське теріологічне товариство
Північно-Східне відділення Українського орнітологічного товариства імені
К.Ф.Кесслера

Фауна України на межі ХХ-ХХІ ст. Нові концепції зоологічних досліджень

**Всеукраїнська зоологічна конференція
(12-16 вересня 2017 р м.Харків)**

Тези доповідей

Харків, 2017

УДК 591

ББК 28.6

«Фауна України на межі XX-XXI ст. Нові концепції зоологічних досліджень». Всеукраїнська зоологічна конференція (12-16 вересня 2017 р. м.Харків): тези доповідей. Харків, 2017. 144 с.

У збірнику опубліковані тези доповідей, представлених на Всеукраїнській зоологічній конференції. Роботи охоплюють широке коло проблем сучасної зоології від теоретичних праць до результатів конкретних досліджень в області систематики, філогенії, морфології, екології, етології, зоогеографії, збереження біорізноманіття та музейної справи. Для наукових працівників, аспірантів і студентів природничих факультетів.

Редакційна колегія: проф., д.б.н. В.А.Токарський, проф., д.б.н. С.Ю.Утевський, проф., д.б.н. Д.А.Шабанов, к.б.н. Т.А.Атемасова, к.б.н. О.І.Зіненко

Рекомендовано Вченою Радою біологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Протокол № 6 від 17 травня 2017 р.

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2017

Зміст

ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ

ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ ЩОДО СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ ЗООЛОГІЇ Й.В. Царик.....	5
СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ ФЛОГЕНЕТИКИ І ФЛОГЕОГРАФІЇ В ГАЛУЗІ ЗООЛОГІЇ: РЕКОНСТРУКЦІЯ ШЛЯХІВ МАКРО- І МІКРОЕВОЛЮЦІЇ С. Ю. Утевський, А. Ю. Утевський.....	6
ПРОБЛЕМА ОЦІНЮВАННЯ ШКІДЛИВОСТІ ЛІСОВИХ КОМАХ В.Л. Мешкова.....	7
КЛИМАТИЧЕСКИЕ ЦИКЛЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА МИГРАЦИИ ВОДОПЛАВАЮЩИХ ПТИЦ АЗОВО-ЧЕРНОМОРСКОГО КОРИДОРА В. И. Лысенко.....	8
О ПРИЧИНАХ ВЫМИРАНИЯ МЛЕКОПИТАЮЩИХ В ИЗОЛИРОВАННЫХ ПРОСТРАНСТВЕННЫХ ГРУППИРОВКАХ В. А. Лобков.....	9
ПЕДОМОРФОЗ В ЕВОЛЮЦІЇ КИТОПОДІБНИХ П. Є. Гольдін.....	10
МІКРОЕВОЛЮЦІЙНІ НАСЛІДКИ ТА ПРИРОДООХОРОННІ АСПЕКТИ ГБРИДИЗАЦІЇ ВИДІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ О.В. Янчуков.....	11
РУКОКРИЛ УКРАЇНИ : ДОСЛІДЖЕННЯ, ЧАС, ОБСЯГ, РУХ Л. В. Годлевська.....	12
РЕЗУЛЬТАТИ АРХЕОЗООЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «ПЕЧЕРНОГО» МІСТА МАНГУП-КАЛЕ (XV СТ.). С. Ю. Яніш.....	14

СИСТЕМАТИКА ТА ФЛОГЕНІЯ

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ТАКСОНОМІЧНОЇ СТРУКТУРИ CHYDORIDAE DYBOWSKI & GROCHOWSKI, 1894 І DAPHNIPIDAE STRAUS, 1820 (CLADOCERA: ANOMORPHA) УКРАЇНСЬКОГО РОЗТОЧЧЯ О. Р. Іванець.....	16
ТАКСОНОМІЧНА РІЗНОМАНІТНІСТЬ РОДУ METAPORCELAIMUS LORDELLO, 1965 (NEMATODA: APORCELAIMIDAE) УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ Л. Е. Крайнер.....	17
ИСТОРИЯ СИСТЕМАТИКИ РАКООБРАЗНЫХ С.А. Сидоровский.....	18
КАТЕГОРІЯ ВИДУ У ДРІБНИХ ПАЛЕАРКТИЧНИХ ГАДЮК О. І. Зіненко.....	20

ЕКОЛОГІЯ

**ЭКОМОРФИЧЕСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СООБЩЕСТВ ПОЧВЕННОЙ МЕЗОФАУНЫ
В ПРЕДЕЛАХ КАТЕНА АРЕНА В ДОЛИНЕ Р. ДНЕПР**

А. В. Жуков, О. Н. Кунах, В. А. Новикова, Д. С. Ганжа.....	23
ДО ВИВЧЕННЯ МЕЗО – ТА МЕГАФАУНИ СТЕПОВИХ ПРИДОРОЖНИХ СМУТ ТРАСИ КРИВИЙ РІГ - КРОПИВНИЦЬКИЙ	
А. В. Потопа, В. І. Стригунов.....	24
АДАПТИВНІ ЗМІНИ ФЕНОЛОГІЇ НАЗЕМНИХ ХРЕБЕТНИХ ДО ДІЇ АБІОТИЧНИХ ФАКТОРІВ В РЕГІОНІ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЗАПОВІДНИКА	
З. В. Селоніна.....	25
FORMICIDAE ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ ГЕТЕРОТРОФНИХ КОНСОРЦІЙ	
І. Й. Царик, Й. В. Царик.....	26
ОБЗОР ЖУКОВ-МЕРТВОЕДОВ (COLEOPTERA, SILPHIDAE) УРБАНИЗОВАНИХ БІОТОПОВ Г. ХАРЬКОВА	
Н. Ю. Николенко, И. А. Гаркуша.....	27
ЖУКИ-ЗЛАТКИ (COLEOPTERA, BUPRESTIDAE), ТРОФІЧНО ПОВ'ЯЗАНІ З ДЕРЕВАМИ РОДУ ULMUS В УМОВАХ СХОДУ УКРАЇНИ	
Ю. Є. Скрильник, В. В. Терехова.....	28
КОМПЛЕКС КОМАХ-ЛИСТОГРИЗІВ НА ПОРОДАХ НИЖНЬОГО ЯРУСУ ЛИСТЯНИХ НАСАДЖЕНЬ ЛІСОПАРКУ М. ХАРКІВ	
О. М. Кукіна, О. В. Зіпченко.....	29
ДЕЯКІ РЕЗУЛЬТАТИ ПОПУЛЯЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СОВОК (NOCTUIDAE; LEPIDOPTERA) В УКРАЇНСЬКОМУ ПРИАЗОВ'І	
С. І. Сучков.....	30
СУЧАСНИЙ СТАН РІЗНОМАНІТТЯ ТЕТРАНІХОВИХ КЛЩІВ УКРАЇНИ ТА ПІВСТОРІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ЇХ ПОШИРЕННЯ	
І. А. Акімов, О. В. Жовнерчук.....	32
ЕКОЛОГО-ФАУНІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АКАРИДІЄВИХ КЛЩІВ (ACARIFORMES, ACARIDIA) У ГНІЗДАХ КАРПАТСЬКОЇ МЕДОНОСНОЇ БДЖОЛИ В УМОВАХ УЖГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
А. Т. Дудинська, Т. Т. Дудинський, В. О. Романко.....	33
КЛЩІ ТАРСОНЕМІДИ – КОМПОНЕНТИ СУБСТРАТИВ, ЩО РОЗКЛАДАЮТЬСЯ	
С. П. Ужєвська.....	34
ОБЗОР ЖУЖЕЛИЦ РОДА SARABUS (COLEOPTERA, SARABIDAE) УРБЦЕНОЗОВ СЕВЕРНОЇ И ВОСТОЧНОЇ УКРАЇНИ	
А. В. Пучков, Н. Комароми.....	35
ОБЗОР КЛОПОВ-ЩИТНИКОВ НАДСЕМЕЙСТВА PENTOTOMOIDEA (HETEROPTERA) УРБАНИЗОВАНИХ БІОТОПОВ Г. ХАРЬКОВА	
И. А. Федяй, Т. Ю. Маркіна.....	36
ОСОБЛИВОСТІ ТРОФІЧНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ СОНЕЧОК НА СТАДІЇ ЛИЧИНКИ В ШТУЧНИХ УМОВАХ	
О. Д. Молчанова, Т. Ю. Маркіна, В. П. Баркар, Л. В. Ольшєвська.....	38
БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕПАРНОГО БАГАТОІДНОГО КОРОЇДА (XYLEBORUS SAXESENSI RATZ., 1837) НА БЕРЕЗІ ПОВИСЛІЙ (BETULA PENDULA ROTH)	
Я. В. Кошєляєва, Ю. Є. Скрильник.....	39
ТРОФІЧНА СТРУКТУРА УГРУПОВАНЬ ВІЛЬНОЖИВУЧИХ НЕМАТОД РІЧКИ СТРИЖЕНЬ	
В. Л. Шевченко, Т. М. Жиліна.....	40
СУТОЧНАЯ ИЗМЕНЧИВОСТЬ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ РАКООБРАЗНЫХ И ПОЛИХЕТ В СООБЩЕСТВЕ ОБРАСТАНИЯ ОДЕССКОГО ЗАЛИВА ЧЕРНОГО МОРЯ	

	А. Ю. Варигин.....	41
23	СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ТАКСОЦЕНА ПОЛИХЕТ ПРИБРЕЖНЫХ СКАЛ И КАМНЕЙ ОДЕССКОГО МОРСКОГО РЕГИОНА (ЧЕРНОЕ МОРЕ)	
	А. С. Бондаренко.....	45
24	ТРАНСФОРМАЦИЯ ТАКСОНОМИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ ЗООБЕНТОСА И ЗООПЕРИФИТОНА ВОДОЕМА-ОХЛАДИТЕЛЯ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ АЭС	
X	А. А. Силаева, А. А. Протасов, Т. И. Степанова.....	44
25	БАГАТОРІЧНІ ЗМІНИ У СТАНІ ПРИРОДНО-АКВАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ ТЕНДРІВСЬКОЇ ЗАТОКИ (ЧОРНЕ МОРЕ) ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ЗБЕРЕЖЕННЯ	
26	Д. Д. Королесова.....	45
	СООБЩЕСТВА С ДОМИНИРОВАНИЕМ ЧУЖЕРОДНЫХ МАКРОБЕСПОЗВОНОЧНЫХ В ЗОНАХ ГИДРОМОРФОЛОГИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ (АЗОВО-ЧЕРНОМОРСКИЙ БАССЕЙН)	
27	М. О. Сон.....	46
	БИОНДИКАЦИОННОЕ ЗНАЧЕНИЕ МОЛЛЮСКОВ В АЗОВСКОМ МОРЕ	
28	І. О. Халіман.....	47
	ОЦЕНКА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ РИЗИКОВ ДЛЯ ИХТИОЦЕНОЗОВ РІЧОК ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО ПРИАЗОВ'Я	
29	Н. А. Демченко.....	48
29	БИОТОПИЧЕСКОЕ РАСПРЕДЕЛЕНИЕ СООБЩЕСТВА РЫБ ПРИБРЕЖНОЙ АКВАТОРИИ СЕВАСТОПОЛЯ	
30	Т. П. Гетьман.....	49
	УНІКАЛЬНІ ПОПУЛЯЦІЇ АМФІБІЙ СТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ	
32	Г. І. Микитивець, Н. М. Сурядва.....	50
	ДЕМОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЇ КУМОК (BOMBINA, AMPHIBIA) ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ	
V	Л. В. Вовнянко.....	51
	ПАРАДОКСЫ ВОСПРОИЗВОДСТВА PЕLORNYLAX ESCULENTUS В СЕВЕРСКО-ДОНЕЦКОМ ЦЕНТРЕ РАЗНООБРАЗИЯ ЗЕЛЕННЫХ ЛЯГУШЕК	
33	Д. А. Шабанов, О. В. Бирюк, М. В. Владимирова, М. А. Кравченко, О. Е. Усова.....	52
34	СОСТАВ ГЕМИКЛОНАЛЬНОЙ ПОПУЛЯЦИОННОЙ СИСТЕМЫ ЗЕЛЕННЫХ ЛЯГУШЕК ОЗЕРА ПОДПЕСОЧНОГО (Г. КРЕМЕННАЯ, ЛУГАНСКАЯ ОБЛАСТЬ)	
35	Н. А. Дрогваленко, Р. Н. Макарян.....	54
	СРАВНЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТИ СПЕРМАТОГЕНЕЗА ДИПЛОИДНЫХ PЕLORNYLAX ESCULENTUS ИЗ ДВУХ РАЗНЫХ ТИПОВ ГЕМИКЛОНАЛЬНЫХ ПОПУЛЯЦИОННЫХ СИСТЕМ	
36	Э. С. Пустовалова, О. В. Бирюк, Д. А. Шабанов.....	55
	СВЯЗЬ ВОЗРАСТА, РАЗМЕРА И ПЛОДОВИТОСТИ САМОК СЕРЫХ ЖАБ (BUFO BUFO (L., 1758))	
38	Р. Р. Трохимчук.....	56
	ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ ПОПУЛЯЦІЇ СРІОЇ РОПУХИ, BUFO BUFO (L., 1758), ЗА ДОПОМОГОЮ ВІДЛОВУ-МІЧЕННЯ-ПОВТОРНОГО ВІДЛОВУ	
39	Г. В. Шабанова, О. В. Коршунов, Д. А. Шабанов.....	57
	ФЕНОТИПНА МІВЛИВІСТЬ ЗЕЛЕНИХ ЖАБ РОДУ PЕLORNYLAX ВОДОЙМ ЛЬВІВЩИНИ ТА ЩАЦЬКОГО НПП З РІЗНИМ АНТРОПОГЕННИМ ВПЛИВОМ	
0	В. О. Стах, І. С. Хамар.....	59
	ГЕНЕТИЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ІЗОЛЬОВАНИХ ПОПУЛЯЦІЙ СТЕПОВОЇ ГАДЮКИ	
	М. Лисенко, О. Зієнко.....	60

**РЕЗУЛЬТАТИ БАГАТОРІЧНИХ ПОПУЛЯЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІЗЕРУНКОВОГО ПОЛОЗА**

А. І. Тупіков.....	60
СУЧАСНИЙ СТАН УГРУПОВАНЬ ВОДОПЛАВНИХ І ВОДНО-БОЛОТЯНИХ ПТАХІВ ПРИОРИЛЛЯ	
М. В. Банік, О. Л. Пономаренко, А. А. Атемасов.....	62
СМЕШАННАЯ КОЛОНИЯ БЕЛОЩЕКОЙ КРАЧКИ (CHLIDONIAS HYBRIDA) И ОЗЕРНОЙ ЧАЙКИ (LARUS RIDIBUNDUS) В ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ	
А. А. Пономарёва, А. П. Биатов.....	63
ТИПЫ РАЗМЕЩЕНИЯ ГНЕЗД ДНЕВНЫХ ХИЩНЫХ ПТИЦ НА ДЕРЕВЬЯХ В ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ	
М. О. Высочин.....	64
THE FEATURES OF NUTRITION OF GRAY OWL STRIX ALUCO L. IN LVIV	
І. Zahorodnyi., І. Dykyu.....	66
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ НІШИ ЗЯБЛИКА (FRINGILLA COELEBS) У МІКРОСТРУКТУРІ ДЕРЕВОСТАНУ	
О. Л. Пономаренко., О. В. Жуков.....	67
ВАРИАБЕЛЬНОСТЬ ХАРАКТЕРИСТИК РЕПРОДУКТИВНОГО ПЕРИОДА У МУХОЛОВКИ-БЕЛОШЕЙКИ (FICEDULA ALVICOLLIS TEMN.,1815) КАК ВОЗМОЖНЫЙ ОТВЕТ НА СЕЗОННЫЙ ХОД ТЕМПЕРАТУР	
Т. А. Атемасова, А. А. Атемасов, Т. Н. Девятко.....	68
ВИДОВОЙ СОСТАВ ГРЫЗУНОВ И ЗЕМЛЕРОЕК ПРИДОНЕЦКИХ ЛЕСОВ ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ	
В. Грубник, О. Марковская, Г. Ткач.....	70
ОСОБЛИВОСТІ ЖИВЛЕННЯ ВЕДМЕДЯ БУРОГО (URSUS ARCTOS) НА РІЗНИХ ДЛЯНКАХ АРЕАЛУ	
І. В. Дикий, М. Г. Шквиря, П. Б. Хоєцький, А. Т. Затушевський.....	71
ПРИЗНАКИ ДРЕЙФА ГЕНОВ В ПЕРИФЕРИЧЕСКОЙ ПОПУЛЯЦИИ СТЕПНОГО СУРКА (MARMOTA VOVAK) В ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ: БИОАКУСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	
А. А. Никольский.....	72
ОСОБЕННОСТИ БИОТОПОВ, СТРУКТУРА ПОСЕЛЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПОПУЛЯЦИИ СТЕПНОГО СУРКА В МЕЛОВОМ ЛАНДШАФТЕ НПП «ДВУРЕЧАНСКИЙ»	
В. И. Ронкин, Г. А. Савченко, А. А. Атемасов.....	73
СХОВИЩА ХИЖАКІВ-НОРНИКІВ В УМОВАХ ЗЕЛЕНОЇ ЗОНИ М. ХАРКОВА	
Н. О. Брусенцова.....	74
ОСОБЛИВОСТІ ЗМІНИ ДЕРЕВОСТАНУ ПІД ВПЛИВОМ РАТИЧНИХ НА ОБМЕЖЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ	
К. П. Коперчук.....	75
ЗМІНИ ВМІСТУ АЗОТУ, ФОСФОРУ ТА КАЛІЮ У КОРМАХ ПРИ РІЗНІЙ ЩІЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ ДИКИХ КОПИТНИХ	
О. О. Белоконь.....	76
ПОСЕЗОННА ЗМІНА ЗАПАСІВ НАДЗЕМНОЇ ТА ПІДЗЕМНОЇ ФІТОМАСИ НА ТЕРИТОРІЇ АЗОВО-СИВАСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПАРКУ ПРИ ВИСОКІЙ ЩІЛЬНОСТІ КОПИТНИХ	
А. В. Домніч, В. С. Бідник.....	77

ФОРМИРОВАНИЕ УЧАСТКОВ ОБИТАНИЯ ЛАНИ ЕВРОПЕЙСКОЙ И ОЛЕНЯ БЛАГОРОДНОГО В ОСТРОВНЫХ ЭКОСИСТЕМАХ ЮГО-ВОСТОКА УКРАИНЫ	
A. В. Домнич, А. А. Матвиенко	73
ВЛИЯНИЕ ПОГОДНЫХ УСЛОВИЙ НА АКТИВНОСТЬ БЛАГОРОДНОГО ОЛЕНЯ (CERVUS ELAPHUS) В ЛЕТНИЙ ПЕРИОД	
В. И. Домнич, И. Р. Ковоненко	79
ВЕЛИЧИНА ТА ЗМІНИ ЗООГЕННОГО ОПАДУ ДИКИХ КОПИТНИХ ПРИ РІЗНІЙ ЦІЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЙ	
М.І. Ползик	80
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ ПОПУЛЯЦІЇ ЛОСЯ В ЛІСОВИХ УГІДДЯХ УКРАЇНИ	
І. М. Шейгас	81
ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЕПАРАТИВНОЇ ФОРМИ ПЕСТИЦИДІВ	
Н. В. Дзюбенко, Г. М. Кузнєцова, О. В. Линчак, Т. В. Рибальченко	82
РОЛЬ ЗАХИСНИ ЛІСОСМУГ В ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ	
Р. О. Шевченко, Б. П. Коваленко, Л. М. Момот	84
ВИКОРИСТАННЯ МИСЛИВСЬКИМИ ТВАРИНАМИ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ РІЗНИХ ФОРМ, СКЛАДУ ТА ВІКУ	
Б.П. Коваленко, Л.М. Момот, Р.О. Шевченко	85
ЕТОЛОГІЯ	
FREQUENCY ANALYSIS OF RELEASING CALLS OF WATER FROGS FROM PELOPHYLLAX ESCULENTUS COMPLEX	
A. O. Fedorova	88
ПОВЕДЕННЯ УРБАНИЗОВАНИХ ВИДОВ ВОДОПЛАВАЮЩИХ ПТИЦ	
М. А. Есилевская	89
КОЛЕКТИВНІ НОЧІВЛІ ВОРОНОВИХ ПТАХІВ РОДІВ PICA, CORVUS ТА GARRULUS	
О. О. Брезгунова, А. А. Зінська	90
ОСОБЛИВОСТІ ЗИМОВИХ НОЧІВЕЛЬНИХ СКУПЧЕНЬ ВОРОНОВИХ ПТАХІВ РОДУ CORVUS НА ТЕРИТОРІЇ М. ПОЛТАВА	
В. В. Попельнох, В. С. Дупак	92
ЗООГЕОГРАФІЯ	
АНАЛІЗ ПРОНИКНЕННЯ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ БЕЗХРЕБЕТНИХ У ФАУНУ УКРАЇНИ	
К. М. Назарук	94
ХОРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НОВОГО ДЛЯ ФАУНИ УКРАЇНИ ВИДУ ФІТОНеМАТОД LONGIDORUS INTERMEDIUS KOZLOWSKA, SEINHORST, 1979 (NEMATODA: DORYLAIMIDA)	
С. А. Сусуловська	95
ФАУНА ТУРУНІВ (COLEOPTERA, CARABIDAE) НА АРЕНІ Р. ДНІПРО В МЕЖАХ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «ДНІПРОВСЬКО-ОРЛІВСЬКИЙ»	
Н. Г. Гудим	96
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЖУКІВ НАДРОДИНИ ВОДОЛЮБОВИХ (COLEOPTERA: HYDROPHILOIDEA) ФАУНИ УКРАЇНИ	

О. Г. Шатровський.....	97
SPECIES DIVERSITY OF BLACK FUNGUS GNATS (DIPTERA, SCIARIDAE) IN UKRAINE	
A. I. Babytskiy, O. A. Zuieva.....	98
AN OVERVIEW OF FAUNA OF SHORT-TONGUED BEES (HYMENOPTERA, APOIDEA: COLLETIDAE, ANDRENIDAE, HALICTIDAE, MELITTIDAE) OF THE KYIV REGION	
H. Yu. Honchar, V. G. Radchenko.....	100
НАХОДКИ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ РОДА DIAPHANOSOMA FISCHER, 1850 (CRUSTACEA: CLADOCERA) В ВОДОЕМАХ И ВОДОТОКАХ УКРАИНЫ	
Ю. Ф. Громова, Л. В. Гулейкова.....	101
ЗМІНИ СКЛАДУ ІХТІОФАУНИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ УКРАЇНИ ЗА ОСТАННІ 100 РОКІВ	
Ф. Ф. Куртяк, П. П. Бондар.....	103
АДВЕНТИВНІ ВИДИ РИБ У БАСЕЙНІ РІЧКИ СІВЕРСЬКИЙ ДОНЕЦЬ	
Г. Л. Гончаров, Р. О. Новицький.....	104
ЗЕЛЕНА РОПУХА (ANURA: BUFONIDAE) В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	
Н. А. Смірнов.....	106
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ХИЖИХ ССАВЦІВ У ПОНИЗЗІ Р. ДНІСТЕР (1986-2016)	
М. В. Роженко.....	107
ІНВАЗІЇ ЗВИЧАЙНОГО ШАКАЛА (CANIS AUREUS L. 1758) У ЄВРАЗІЇ ТА ЇХ ЗООГЕОГРАФІЧНІ НАСЛІДКИ	
А. М. Волох.....	108
МОРФОЛОГІЯ	
МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ АДАПТАЦИИ ПИЩЕВАРИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ КЛЕЩЕЙ PROSTIGMATA (ACARIFORMES) В СВЯЗИ С ЭВОЛЮЦИЕЙ ВНЕКИШЕЧНОГО ПИЩЕВАРЕНИЯ	
И. В. Баданин.....	111
МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФЕНОТИПОВ ЧЕРНОМОРСКОЙ МИДИИ, ВЫДЕЛЕННЫХ ПО ОКРАСКЕ НАРУЖНОЙ ПОВЕРХНОСТИ РАКОВИНЫ	
С. В. Стадниченко.....	112
МОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ НЮХОВИХ СТРУКТУР В ОНТОГЕНЕЗІ В'ЮНА ЗВИЧАЙНОГО MISGURNUS FOSSILIS (TELEOSTEI: COBITIDAE)	
О. В. Титюк, Я. В. Степанюк.....	113
АНОМАЛИИ АМФИБИЙ ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ	
С. А. Катрушенко.....	114
МІЛНІВІСТЬ РОЗМІРІВ ТІЛА В ПОПУЛЯЦІЇ ГАДЮКИ НІКОЛЬСЬКОГО ЗА ДАНИМИ БАГАТОРІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ	
Л. Шпак, О. Зіненко.....	115
ЖИРНО-КИСЛОТНИЙ СКЛАД ЛІПІДІВ ГРУДНИХ М'ЯЗІВ КУЛИКІВ НА МІГРАЦІЙНИХ ЗУПИНКАХ	
І. О. Ликова, Л. П. Харченко.....	116
ВОЗРАСТНАЯ ИЗМЕНЧИВОСТЬ КРАНИОМЕТРИЧЕСКИХ ПРИЗНАКОВ У СЕРЫХ ПОЛЕВОК ЮГА УКРАИНЫ (MICROTUS, ARVICOLINAE)	
И. А. Синявская.....	117

**ОРГАНОМЕТРИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛИСИЦІ ЗВИЧАЙНОЇ ТА СОБАКИ
СНОТОПОДІБНОГО ПІВДНЯ УКРАЇНИ**

Н. І. Лебедєва118

ОХОРОНА БІОРІЗНОМАНІТТЯ

**К ВОПРОСУ ОБ ОХРАНЕ ВОДНЫХ ПОЛУЖЕСТКОКРЫЛЫХ (HETEROPTERA:
NEROMORPHA, GERROMORPHA) НА ЮГЕ УКРАИНЫ**

М. А. Грандова, В. Г. Дядичко122

**НОВІ ЗНАХІДКИ ЧЕРВОНОКНИЖНИХ БЕЗХРЕБЕТНИХ НА ТЕРИТОРІЇ
ДВОРІЧАНСЬКОГО РАЙОНУ**

В. Г. Кльтьонкін123

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ КАДАСТРУ РИБ В УКРАЇНІ

В. О. Демченко125

ТВАРИНИ УМАНЩИНИ З ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Л. М. Мороз, С. Л. Грабовська126

**КАДАСТР ПТАХІВ РЕГІОНУ РОЗТАШУВАННЯ ГЕТЬМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ: 125 РОКІВ ПОТОМУ**

М. П. Книш, О. Ю. Сяляр127

**ПРИДЕСНЯНСЬКА ЧАСТИНА НПП «ДЕСНЯНСЬКО-СТАРОГУТСЬКИЙ» ЯК ІВА-
ТЕРИТОРІЯ**

Т. М. Кузьменко, Ю. В. Кузьменко128

**СУЧАСНИЙ СТАН ТЕРІОФАУНИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ
«КРЕМЕНЕЦЬКІ ГОРИ»**

А. С. Красовська129

**CHANGING POPULATION DENSITY AND THE NUMBER OF THE STEPPE MARMOT
IN THE TERRITORY OF THE REGIONAL LANDSCAPE PARK
"VELIKOBURLUKSKAYA STEPPE"**

V. Tokarsky130

**THE GREATER MOLE-RAT (SPALAX MICROPHTHALMUS) IN THE AREA
OF THE REGIONAL PARK "VELIKOBURLUKSKAYA STEPPE"**

N. V. Tokarskaya131

**РЕАККЛИМАТИЗАЦИЯ СТЕПНОГО СУРКА (MARMOTA BOVAK MULL. 1776) В
САХНОВЩИНСКОМ РАЙОНЕ ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ**

А. С. Авдеев, И. Прядко132

МУЗЕЙНА СПРАВА. КОЛЕКЦІЇ

**ТИПОВЫЕ СЕРИИ Н. И. ГАВРИЛЕНКО, ХРАНЯЩИЕСЯ В КОЛЛЕКЦИИ
ГОСУДАРСТВЕННОГО МУЗЕЯ ПРИРОДЫ ХАРЬКОВСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ В. Н. КАРАЗИНА**

С. Ю. Тайкова, Т. Н. Девятко134

**ДОСЛІДЖЕННЯ КОЛЕКЦІЙ СППАКІВ: КЛЮЧОВІ ДІАГНОСТИЧНІ ОЗНАКИ ТА
УНІКАЛЬНІ ПЕРЕВИЗНАЧЕННЯ ЗРАЗКІВ З УКРАЇНИ**

М. Коробченко135

використанням критеріїв відбору на рівні років, історичних періодів та категорій видів чи конкретної водойми. Всі запити з легкістю інтегруються до ArcGIS Online і є доступними до вільного перегляду в мережі Інтернет.

ТВАРИНИ УМАНЩИНИ З ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Л. М. Мороз, С. Л. Грабовська

*Уманський державний педагогічний університет
grabovskaya-s@mail.ru*

Серед численних проблем охорони природи особливе місце належить збереженню та раціональному використанню диких тварин, найменш захищених від людської діяльності. Необхідність охорони тварин і рослин поряд з охороною атмосфери, земель, надр і вод відображена у багатьох документах міжнародного співробітництва.

Основною метою досліджень було вивчення в найбільш типових біотопах Уманщини видового складу, біотопічної притаманності в різні пори року рідкісних видів наземних тварин та розроблення заходів з їх охорони. Рідкісні хребетні тварини, занесені до Червоної Книги України, в різні пори року на території Уманщини в невеликій кількості або поодиноко зустрічаються як осілі мешканці, так і в період осінніх, зимових та весняних міграцій. Найчастіше їх можна відмітити в лісових та чагарникових біотопах на узбережжі річки Уманки.

Основні дослідження проводились нами в різних природних біотопах Уманщини протягом 2015-2016 рр., головним чином у весняно-літній час. Зокрема, дослідженнями були охоплені: Білогородівський лісовий масив; узбережжя р. Уманки; лісовий масив між м. Умань та с. Городецьке; польові ландшафти в околицях міста Умані. Вивчення видового складу земноводних та плазунів проводили шляхом розмітки дослідницьких смуг шириною 10 і довжиною 50 м. Розмітку території здійснювали за допомогою спеціально виготовлених кілочків.

Тваринний світ, який населяє природні ландшафти Уманщини та прилеглих територій, відіграє виключно важливу роль в житті як самих біотопів, так і людського населення цього краю. Інтенсивна господарська діяльність людини тут викликає значні зміни в структурі тих чи інших біогеоценозів, сприяє вимиванню з них найбільш вразливих, часто корисних з точки зору людини видів як рослинних, так і тваринних організмів.

Станом на літній період 2016 року нами на території Уманщини відмічено 37 видів хребетних наземних тварин, занесених до Червоної книги України, в тому числі: земноводних – 4; плазунів – 3; птахів – 18; ссавців – 12

видів. Переважна більшість відмічених нами видів тварин є виключно рідкісними і вимагають охорони. Серед природоохоронних заходів, які б сприяли росту популяцій відмічених та інших тварин, слід в першу чергу проводити заліснення прибережних смуг вздовж річки Уманки та інших водойм, посадка лісів на схилах балок, навколо ярів та ін.

КАДАСТР ПТАХІВ РЕГІОНУ РОЗТАШУВАННЯ ГЕТЬМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ: 125 РОКІВ ПОТОМУ

М. П. Книш, О. Ю. Скляр

Гетьманський національний природний парк, getmanski_nnp@ukr.net

Вивчення орнітологічної фауни південної частини Сумської області триває, хоча зі значними перервами, не менше 125 років – з кінця XIX ст. (Сомов, 1897; Волчанецкий, 1954; Матвиенко, 2009 та ін.) і значно посилилося з часу заснування тут Гетьманського НПП (2009 р., загальна площа – 23 360,1 га). Накопичені попередниками фауністичні матеріали набувають особливої актуальності в зв'язку з розвитком моніторингових досліджень та веденням регіонального кадастру.

Як свідчать дані, за більш ніж 100-літній період загальне число видів птахів регіону зменшилося з 223 до 201 (або на 9,9 %), відбулися значні зміни їх статусу, чисельності та розповсюдження. У наш час не реєструються 33 види, з яких 15 раніше мали статус гніздових, 11 – пролітних та 7 – залітних (переважно Anseriformes, Falconiformes та Charadriiformes). Для 22 видів (10,9 % видів сучасної орнітофауни) простежується зниження статусу: 20 раніше гніздових видів нині зустрічаються лише на прольотах чи кочівлі (переважно Anseriformes та Falconiformes), по 1 гніздовому та пролітному виду стали залітними (*Aquila chrysaetos* та *Circus macrourus*). Не змінився статус 160 видів (79,6 %), проте чисельність багатьох з них суттєво зменшилася (*Milvus migrans*, *Asio flammeus*, *Streptopelia turtur*, *Pica pica* та ін.).

Фауна птахів регіону поповнилася 11 видами (5,5 %), що переважно демонструють розповсюдження та зростання чисельності в глобальних масштабах. З них 7 видів набули статусу гніздових (*Streptopelia decaocto*, *Dendrocopos syriacus*, *Motacilla citreola*, *Phoenicurus ochruros*, *Serinus serinus*), чи ймовірно гніздових (*Buteo rufinus*, *Aquila pomarina*), 1 – пролітних (*Larus argentatus*) та 3 – залітних (*Phalacrocorax carbo*, *Branta canadensis*, *Chen caerulescens*). Підвищився статус лише 8 видів (4,0 %), з них раніше залітний огар (*Tadorna ferruginea*) тепер регулярно реєструється на прольотах, 2 пролітні (*Anser anser*, *Parus ater*) нині гніздяться, а 5 залітних видів стали

Наукове видання

Редакційна колегія:

д.б.н. В.А.Токарський,

д.б.н. С.Ю.Утєвський,

д.б.н. Д.А.Шабанов,

к.б.н. Т.А.Атемасова,

к.б.н. О.І.Зіненко

***«Фауна України на межі XX-XXI ст.
Нові концепції зоологічних досліджень»***

**Всеукраїнська зоологічна конференція (12-16 вересня 2017 р м.Харків):
тези доповідей. Харків, 2017. 144 с.**

**Підписано до друку 20.06.2017. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Умовно-друк.арк. 8,23. Наклад 200 екз.**

**Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.**

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Надруковано з готових оригінал-макетів у ФО-П Тітов Є. В.

61057, м. Харків, Харківська набережна, 9, кв. 23.

Свідоцтво про реєстрацію ВОО № 951823 від 18.01.1999 р.